



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 390/08-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť J. B., Z., zastúpeného advokátom Mgr. M. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 87/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 87/97 porušil základné právo J. B., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. J. B. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 500 € (slovom štyritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. J. B. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 412,11 € (slovom štyristodvanásť eur a jedenásť centov), ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť na účet jeho advokáta Mgr. M. B., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 390/08-14 z 22. októbra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. B., Z. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 87/97 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: „Dňa 12. 08. 1997 bola podaná žaloba na určenie vlastníctva časti pozemku a stavby proti právnym predchodcom sťažovateľa. Konanie je vedené pod sp. zn. 18 C 87/97.“

Sťažovateľ v ďalšej časti svojej sťažnosti opísal chronológiu úkonov, ktoré súdy v napadnutom konaní vykonali, poukázal na jednotlivé obdobia nečinnosti alebo neefektívnej činnosti označených súdov a ďalej uviedol tieto relevantné skutočnosti:

„Vo veci nie je do dnešného dňa rozhodnuté, konanie trvá už takmer 11 rokov (10 rokov, 8 mesiacov) a vec sa stále nachádza na prvom stupni.“

Pre úplnosť je potrebné uviesť, že sťažovateľ bezvýsledne namietal voči prieťahom v konaní spôsobených Okresným súdom v Trnave. (...)

Skúmajúc predmetnú vec z hľadiska relevantných kritérií (a) zložitosti veci, (b) správania sa účastníkov konania, (c) postupu súdu v konaní a (d) významu konania pre sťažovateľa, je potrebné uviesť nasledovné:

zložitost' veci:

Vec nemôže byť považovaná za zložitú. Aplikácia ustanovení zákona č. 141/1950 Zb. Občianskeho zákonníka v nadväznosti na intertemporálne ustanovenia zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov nemôže súdu prvého stupňa spôsobovať osobitné ťažkosti resp. také ťažkosti, ktoré by odôvodňovali také dlhé trvanie konania. Navyše je potrebné uviesť, že odvolací súd už v prvom zrušujúcom rozsudku (a potom opakovanie i v druhom zrušujúcom rozsudku) podrobne a inštruktívne súdu prvého stupňa vysvetlil, aké ustanovenia a ktorých právnych predpisov sú aplikovateľné, z akých hľadísk sú aplikovateľné a aké skutočnosti má súd prvého stupňa z týchto hľadísk zisťovať.

Zložitost' veci nemožno odvodzovať z toho, že súd prvého stupňa si pred rozhodnutím vôbec neurobil právny názor na to, ustanovenia akých právnych predpisov má v danej veci aplikovať. Od podania žaloby po vydanie v poradí prvého rozsudku Okresného súdu v Trnave uplynulo obdobie jedného roka a siedmich mesiacov, počas ktorého mal súd dostatok času, aby si urobil správnu predstavu o relevantnom práve.

b) správanie sa účastníkov konania:

Sťažovateľ neprispel k dĺžke konania takým spôsobom, ktorý by mu mohol byť vytýkaný resp. za ktorý by mohol znášať zodpovednosť. Samotnú skutočnosť, že sťažovateľ úspešne podal dve odvolania, na základe ktorých odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vždy rušil a vrátil na ďalšie konanie, nemožno kvalifikovať v jeho neprospech, nakoľko len realizoval právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Podľa právneho názoru Ústavného súdu SR zodpovednosť na predĺženie konania v dôsledku uplatnenia práva nemôže znášať oprávnená osoba (sp. zn. II ÚS 41/97).

Bol to naopak súd, kto konal liknavo, neefektívne a kto do dnešného nedokázal zvládnuť veľmi náročnú vec. Hoci bolo potrebné navrhovateľov vyzvať na odstránenie nedostatkov petitu, Okresný súd v Trnave tejto procesnej otázke, napriek opakovaným upozorneniam zo strany odvolacieho súdu, nepochopiteľne a v podstate počas celého konania nevenoval pozornosť. Nedostatky petitu boli odstrániteľné, a to veľmi jednoducho,

a preto tejto skutočnosti nemožno pripisovať význam z hľadiska dĺžky konania. Okrem toho priedahy v konaní, ktoré možno pripísať správaniu účastníka konania, nevylučujú zodpovednosť štátu za to, že o právach účastníka konania sa rozhoduje dlhšie, než je primerané podľa povahy veci (nález sp. zn. II. ÚS 22/96).

c) postup súdu v konaní:

Okresný súd v Trnave vydal tri rozsudky, ktoré opakovane trpeli takými triviálnymi a hrubými vadami, že museli byť vždy zrušené a vrátené na ďalšie konanie. Okresný súd v Trnave v podstate ignoroval obsah rozhodnutí odvolacieho súdu, postupoval svojvoľne a dĺžku konania je potrebné pričítať výlučne jeho správaniu. Okresný súd v Trnave nebol v danom prípade zaťažený žiadnym náročným alebo rozsiahlym dokazovaním alebo riešením komplikovaných procesných alebo hmotnoprávných otázok, čo nasvedčuje tomu, že priedahy v konaní sú spôsobené nevysvetliteľným odborným zlyhaním sudcu.

Ani za stavu, keď už bolo z rozhodnutí odvolacieho súdu zrejmé, že Okresný súd v Trnave hrubým spôsobom chybuje a keď mu bol poskytnutý podrobný a inštruktívny návod na to, ako má vo veci postupovať, nepostupoval súd s potrebným urýchlením a starostlivosťou. V postupe súdu sa opätovne vyskytli obdobia nečinnosti resp. vykonávania neefektívnych (nezmyselných) a len formálnych úkonov nesmerujúcich k splneniu účelu ústavného práva na konanie bez zbytočných priedahov (t. j. k odstráneniu stavu právnej neistoty), ako napríklad vyplýva z listu predsedníčky Okresného súdu v Trnave č.: Spr. 1172/00 zo dňa 22. 11. 2000.

Poukazujeme na právny názor Ústavného súdu SR, podľa ktorého účastník súdneho konania má právo dôvodne očakávať, že súd jeho vec správne posúdi a nepôjde cestou omylov (sp. zn. I. ÚS 89/99) a na právny názor Ústavného súdu SR, podľa ktorého aj nesprávna činnosť štátneho orgánu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR (sp. zn. II. ÚS 33/99).

d) význam konania pre účastníka:

Za mimoriadne dôležitú skutočnosť v danom prípade považujeme, že konanie sa týka základnej životnej potreby sťažovateľa a jeho rodiny, a to potreby bývania. Za týchto okolností bolo možné od súdu legitímne požadovať promptný postup, osobitne po opakovanom zrušení jeho nesprávnych rozsudkov, čo sa však nestalo. (...)

Odôvodnenie výšky požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia

Sťažovateľ uplatňuje primerané zadostučinenie vo výške 250.000,- Sk, a to z nasledovných dôvodov:

1. konanie v takejto jednoduchej veci trvá už takmer 11 rokov,

2. Okresný súd v Trnave vydal tri rozsudky, ktoré opakovane trpeli takými triviálnymi a hrubými vadami, že museli byť vždy zrušené a vrátené na ďalšie konanie. Okresný súd v Trnave v podstate ignoroval obsah rozhodnutí odvolacieho súdu, postupoval svojvoľne a dĺžku konania je potrebné pričítať výlučne jeho správaniu,

3. sťažovateľ nehnuteľnosť, o časť ktorej sa vedie súdny spor, kúpil za účelom uspokojenia potreby bývania svojej rodiny. Sťažovateľ sa už 11 rok nachádza v právnej neistote, či bude môcť svoj majetok plnohodnotne užívať. Na časti nehnuteľnosti, o ktorú sa vedie súdny spor, mal v úmysle vybudovať garáž, čo však v dôsledku súdneho sporu nemohol. Je zrejmé, že náklady na vybudovanie takejto stavby medzičasom niekoľkonásobne vzrástli,

4. sťažovateľ a jeho rodina nemôžu v dôsledku stresujúceho a frustrujúceho súdneho sporu nehnuteľnosť pokojne užívať, chýba im pohoda bývania a súkromie, a preto boli nútení potrebu bývania riešiť náhradným spôsobom, čo ich stálo nemalé náklady,

5. ďalej poukazujeme aj na to, že sťažovateľ osobitne ťažko znášal a znáša prieťahy v konaní. Sťažovateľ trpí vysokým krvným tlakom, ktorý je spôsobený aj stresom z 11 rokov trvajúceho súdneho konania, ktorého sa musí zúčastňovať. Sťažovateľ musí pred každým pojednávaním vyhľadať konzultáciu lekára pre zhoršenie zdravotného stavu a požívať lieky. To všetko len znásobuje ujmu spôsobenú neustálym a dlhotrvajúcim porušovaním jeho práv,

6. sťažovateľ sa zoči - voči orgánom, ktoré majú chrániť práva občanov, cíti bezmocný, stratil vieru v právny štát a v schopnosť súdu súdny spor vôbec správne rozhodnúť. (...)

Sťažovateľ si súčasne dovoľuje uviesť, vo vzťahu k vyššie uvedenému, že v danom prípade je potrebné osobitne prihliadať na skutočnosť, že nakoľko sa konanie týkalo potreby bývania sťažovateľa a jeho rodiny, od súdu bolo možné legitímne očakávať promptný postup v konaní a na skutočnosť, že súd spôsobil prieťahy v konaní opakovaným ignorovaním právneho názoru odvolacieho súdu a z odborného hľadiska absolútne nedbanlivým prístupom k veci, ktorý v podstate likviduje dôveru v občanov v spravodlivé rozhodovanie a súdy ako také. Sudkyňa po odbornej stránke v podstate zlyhala, v dôsledku

čoho sťažovateľ nemôže mať dôveru vo výkon spravodlivosti súdmi. Postup súdu nemožno hodnotiť inak, ako denegatio iustitiae. (...)

Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujeme, aby Ústavný súd SR (...) vyniesol tento nález:

1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 87/97 porušil právo sťažovateľa, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

2. Prikazuje sa Okresnému súdu Trnava vo veci sp. zn. 18 C 87/97 konať tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

3. Sťažovateľovi sa priznáva peňažná suma vo výške 250.000,- Sk ako primerané finančné zadosťučinenie, ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom zo 6. júla 2009 sp. zn. 1SprV/530/2008 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 15. júla 2009.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Pokiaľ ide o vyjadrenie k samotnej sťažnosti, tak k tomuto uvádzam, že nie som oprávnený posudzovať dôvody, pre ktoré došlo v predchádzajúcom období k zrušeniu prvostupňových rozsudkov odvolacím súdom a môžem sa len stotožniť so závermi súdu druhého stupňa, ktorý predmetné prvostupňové rozsudky zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na nové konanie. Je však zrejmé, že v danej veci došlo k porušeniu práva účastníka podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, keď nedošlo k prerokovaniu veci bez zbytočných prietáhov.

Na záver uvádzam, že súhlasím s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho prejednania veci.(...)“

2.2 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedu okresného súdu uviedol:

„Vo vyššie uvedenej veci k vyjadreniu odporcu uvádzame, že vzhľadom na obsah tohto vyjadrenia je v danej veci nesporné, že došlo k porušeniu namietnutých práv sťažovateľa. Súčasne, vzhľadom na právoplatné skončenie konania sťažovateľ netrvá na bode 2. petitu, t. j. sťažovateľ nežiada, aby Ústavný súd SR prikázal Okresnému súdu Trnava vo veci sp. zn. 18 C 87/97 konať tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ netrvá na ústnom pojednávaní.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 18 C 87/97:

Dňa 12. augusta 1997 podali F. F. a manž. G., obaja bytom T. (ďalej len „navrhovatelia“), na okresnom súde žalobný návrh proti H. M., L., a R. E., Z. (ďalej aj „pôvodní odporcovia“), na určenie vlastníckeho práva a prísl.

Dňa 15. augusta 1997, 2. októbra 1997, 10. októbra 1997, 20. novembra 1997 a 15. decembra 1997 súd vykonal vo veci úkony súvisiace s prípravou pojednávania.

Dňa 5. februára 1998 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 16. marec 1998.

Dňa 16. februára 1998 H. M. oznámila súdu, že na pojednávanie sa nedostaví, pretože už nie je vlastníčkou sporných nehnuteľností, keďže ich spolu aj s R. E. odpredala sťažovateľovi.

Dňa 16. marca 1998 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Dňa 17. marca 1998 právny zástupca navrhovateľov navrhol, aby namiesto pôvodných odporcov súd pripustil do konania na strane odporcu sťažovateľa.

Dňa 19. marca 1998 okresný súd uznesením č. k. 18 C 87/97-29 pripustil zámenu odporcov tak, že odporcom sa stal sťažovateľ.

Dňa 18. mája 1998 bol žalobný návrh doručený sťažovateľovi.

Dňa 25. mája 1998 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 22. jún 1998.

Dňa 22. júna 1998 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 2. september 1998.

Dňa 18. augusta 1998 svedkyňa M. ospravedlnila svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní.

Dňa 24. augusta 1998 právny zástupca navrhovateľov požiadal o odročenie nariadeného pojednávania.

Dňa 26. augusta 1998 právna zástupkyňa sťažovateľa zaujala písomné stanovisko k návrhu.

Dňa 2. septembra 1998 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 7. október 1998.

Dňa 7. októbra 1998 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že svedkyňa M. bude vypočutá dožiadaným súdom.

Dňa 26. októbra 1998 bol Okresný súd Levice dožiadaný na vykonanie výsluchu svedkyne M.

Dňa 16. decembra 1998 sa uskutočnil výsluch menovanej svedkyne.

Dňa 21. decembra 1998 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 21. januára 1999 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 8. marec 1999.

Dňa 8. marca 1999 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 15. marec 1999.

Dňa 15. marca 1999 bol vo veci vynesенý rozsudok č. k. 18 C 87/97-56, ktorým bolo návrhu vyhovené.

Dňa 25. mája 1999 sťažovateľ podal proti uvedenému rozsudku odvolanie.

Dňa 23. júna 1999 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“), aby rozhodol o odvolaní sťažovateľa.

Dňa 29. septembra 1999 krajský súd uznesením č. k. 6 Co 275/99-82 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dňa 28. októbra 1999 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 6. decembra 1999 súd vyzval navrhovateľov, aby upravili návrh v zmysle uznesenia krajského súdu č. k. 6 Co 275/99-82.

Dňa 10. januára 2000 navrhovatelia zaujali písomné stanovisko k uzneseniu krajského súdu č. k. 6 Co 275/99-82.

Dňa 18. januára 2000 súd vyžiadal od katastrálneho úradu úplný výpis týkajúci sa sporných nehnuteľností.

Dňa 16. marca 2000 katastrálny úrad čiastočne reagoval na uvedenú žiadosť súdu.

Dňa 25. mája 2000 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 10. júl 2000.

Dňa 10. júla 2000 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 28. august 2000.

Dňa 10. júla 2000 súd opakovane vyžiadal od katastrálneho úradu úplný výpis týkajúci sa sporných nehnuteľností.

Dňa 10. augusta 2000 katastrálny úrad čiastočne reagoval na uvedenú žiadosť súdu.

Dňa 28. augusta 2000 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 16. október 2000.

Dňa 16. októbra 2000 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 3. november 2000.

Dňa 17. októbra 2000 súd opakovane vyžiadal od katastrálneho úradu úplný výpis týkajúci sa sporných nehnuteľností.

Dňa 2. novembra 2000 katastrálny úrad reagoval na uvedenú žiadosť súdu.

Dňa 3. novembra 2000 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že navrhovatelia oznámia mená svedkov.

Dňa 20. novembra 2000 navrhovatelia oznámili súdu mená svedkov, ktorých navrhli vypočuť.

Dňa 23. novembra 2000 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 12. február 2001.

Dňa 12. februára 2001 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 15. február 2001 z dôvodu vyhlásenia rozsudku, neskôr však súd nariadil termín pojednávania na 9. máj 2001.

Dňa 9. mája 2001 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že do konania budú pribratí znalci z odboru geodézie a oceňovania nehnuteľností.

Dňa 15. mája 2001 bolo uznesením č. k. 18 C 87/97-140 nariadené znalecké dokazovanie z odboru geodézie a uznesením č. k. 18 C 87/97-141 znalecké dokazovanie z odboru oceňovania nehnuteľností. Znalecké posudky mali byť vyhotovené do dvoch mesiacov.

Dňa 27. júna 2001 navrhovatelia podali návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 24. augusta 2001 sa sťažovateľ písomne vyjadril k predbežnému opatreniu.

Dňa 28. novembra 2001 súd urgoval vyhotovenie znaleckých posudkov.

Dňa 7. decembra 2001 znalec z odboru geodézie oznámil súdu, že bez spisu, ktorý je u iného znalca, nemôže vykonať znalecký posudok.

Dňa 29. januára 2002 znalec z odboru oceňovania nehnuteľností doručil súdu vypracovaný znalecký posudok a vrátil spis súdu.

Dňa 22. februára 2002 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 27. máj 2002.

Dňa 12. apríla 2002 súd urgoval vyhotovenie znaleckého posudku z odboru geodézie.

Dňa 30. apríla 2002 znalec z odboru geodézie opakovane oznámil súdu, že bez spisu nemôže vykonať znalecký posudok.

Dňa 27. mája 2002 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom súd rozsudkom č. k. 18 C 87/97-178 návrh zamietol a uznesením č. k. 18 C 87/97-181 návrh na vydanie predbežného opatrenia taktiež zamietol.

Dňa 28. augusta 2002 podali navrhovatelia proti rozsudku č. k. 18 C 87/97-178 a uzneseniu č. k. 18 C 87/97-181 odvolanie.

Dňa 22. novembra 2002 sa sťažovateľ písomne vyjadril k odvolaniam navrhovateľov.

Dňa 22. januára 2003 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaniach navrhovateľov.

Dňa 28. februára 2003 krajský súd uznesením č. k. 9 Co 12/03-207 rozhodnutie okresného súdu o predbežnom opatrení č. k. 18 C 87/97-181 potvrdil.

Dňa 17. apríla 2003 právny zástupca navrhovateľov oznámil krajskému súdu, že navrhovateľ F. F. zomrel 10. júna 2002, a preto navrhol zmenu petitu návrhu.

Dňa 27. mája 2003 krajský súd uznesením č. k. 9 Co 11/03-221 napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 3. júna 2003 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 11. júna 2003 bolo uznesenie krajského súdu č. k. 9 Co 11/03-221 vypravené účastníkom konania.

Dňa 12. augusta 2003 navrhovatelia upresnili svoj žalobný petit.

Dňa 25. septembra 2003 sa sťažovateľ písomne vyjadril k upresneniu návrhu petitu.

Dňa 29. januára 2004 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 24. apríl 2004.

Dňa 24. apríla 2004 bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti sudkyne.

Dňa 25. mája 2004 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 20. september 2004.

Dňa 20. septembra 2004 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 5. október 2004.

Dňa 5. októbra 2004 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom súd rozsudkom č. k. 18 C 87/97-248 rozhodol v prospech právnej nástupníčky navrhovateľov – G. M.

Dňa 10. decembra 2004 sťažovateľ podal odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Dňa 17. februára 2005 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní sťažovateľa.

Dňa 21. apríla 2005 bol spis vrátený okresnému súdu, pretože nebol zaplatený súdny poplatok ani poplatok za odvolanie v správnej výške.

Dňa 29. apríla 2005 okresný súd uznesením č. k. 18 C 87/97-270 rozhodol o doplatku za návrh a uznesením č. k. 18 C 87/97-271 rozhodol o doplatku za odvolanie.

Dňa 9. mája 2005 sa navrhovateľka vyjadrila k odvolaniu sťažovateľa.

Dňa 12. mája 2005 sťažovateľ uhradil súdny poplatok v upravenej výške, navrhovateľka však podala v ten istý deň odvolanie proti uzneseniu č. k. 18 C 87/97-271.

Dňa 23. septembra 2005 bola vec predložená krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu č. k. 18 C 87/97-271.

Dňa 20. decembra 2005 krajský súd uznesením č. k. 9 Co 237/05-280 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a konanie o súdnom poplatku zastavil.

Dňa 21. marca 2006 bola vec opakovane predložená krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku č. k. 18 C 87/97-248.

Dňa 31. októbra 2006 krajský súd uznesením č. k. 9 Co/108/06-291 napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 4. decembra 2006 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 8. februára 2007 súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľky, aby zaslal dedičské rozhodnutia po pôvodných navrhovateľoch.

Dňa 11. apríla 2007 súd urgoval právneho zástupcu navrhovateľky.

Dňa 23. mája 2007 súd opätovne urgoval právneho zástupcu navrhovateľky.

Dňa 6. júna 2007 právny zástupca navrhovateľky reagoval na výzvu súdu.

Dňa 13. júna 2007 súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľky, aby upravil petit návrhu v zmysle uznesenia krajského súdu č. k. 9 Co 108/06-291.

Dňa 21. júna 2007 právny zástupca navrhovateľky oznámil súdu, že podľa uvedeného uznesenia odvolacieho súdu sa najprv musí dokončiť znalecké dokazovanie z odboru geodézie.

Dňa 12. júla 2007 bol spis zaslaný znalcovi z odboru geodézie.

Dňa 27. júla 2007 znalec z odboru geodézie „pre väčšie množstvo rozpracovaných znaleckých posudkov“ požiadal súd o predĺženie termínu vyhotovenia znaleckého posudku do 15. decembra 2007.

Dňa 14. augusta 2007 sudkyňa dala úpravou kancelárii pokyn, aby bol spis uložený na lehotu do 15. decembra 2007.

Dňa 27. decembra 2007 znalec z odboru geodézie odovzdal súdu vypracovaný znalecký posudok.

Dňa 7. januára 2008 bol uvedený znalecký posudok zaslaný účastníkom konania, aby sa k nemu vyjadrili.

Dňa 31. januára 2008 sa navrhovateľka vyjadrila k znaleckému posudku z odboru geodézie.

Dňa 4. februára 2008 navrhovateľka upresnila svoj žalobný návrh.

Dňa 6. februára 2008 sa sťažovateľ vyjadril k znaleckému posudku z odboru geodézie.

Dňa 29. februára 2008 okresný súd uznesením č. k. 18 C 87/97-339 pripustil zmenu návrhu.

Dňa 22. apríla 2008 súd nariadil vo veci pojednávanie na 21. máj 2008.

Dňa 21. mája 2008 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 27. máj 2008.

Dňa 27. mája 2008 okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 18 C 87/97-362.

Dňa 7. júla 2008 podala navrhovateľka a 10. júla 2008 podal sťažovateľ odvolanie proti ostatému rozsudku okresného súdu.

Dňa 4. augusta 2008 sa navrhovateľka a 11. augusta 2008 sťažovateľ vyjadrili k odvolaniu protistrany.

Dňa 18. septembra 2008 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaniach účastníkov konania.

Dňa 19. mája 2009 odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa uznesením č. k. 9 Co 232/08-412 potvrdil.

Dňa 15. júna 2009 bolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 87/97 došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov(...)

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že napadnuté konanie sa týkalo základného práva pokojne užívať a zveľad'ovať svoje nehnuteľnosti, ktorého povaha (v širšom slova zmysle spor o potreby bývania sťažovateľa a jeho rodiny, ktorý sa ako odporca nie svojím zavinením dostal do nepriaznivej životnej situácie) si vyžadovala osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 145/03, I. ÚS 65/04).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej zložitosti veci. V tejto súvislosti je sťažovateľovi možné prisvedčiť, že „odvolací súd už v prvom zrušujúcom rozsudku (a potom opakovanie i v druhom zrušujúcom rozsudku) podrobne a inštruktívne súdu prvého stupňa vysvetlil, aké ustanovenia a ktorých právnych predpisov sú aplikovateľné, z akých hľadísk sú aplikovateľné a aké skutočnosti má súd prvého stupňa z týchto hľadísk zisťovať“. Ústavný súd však nepopiera, že rozhodovanie v okolnostiach danej veci vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania mohlo predstavovať určitý stupeň zložitosti veci. Nesmierne zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemohol pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci, ale aj opakovanej nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti súdu, tak ako to vyplynie z vyhodnotenia postupu okresného súdu v bode III/3 tohto nálezu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prieťahom. Sťažovateľ neprispel svojím správaním k prieťahom v konaní, aktívne sa dožadoval pokračovania v konaní, žiadal o nariadenie termínu pojednávania a taktiež podal sťažnosť na prieťahy v konaní. Čo sa týka podávania námietok a opravných prostriedkov, ústavný súd nekvalifikuje ako skutočnosti, ktoré by spôsobili zbytočné prieťahy v konaní. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy (napr. I. ÚS 31/01).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že takmer 12-ročné trvanie preskúvaného konania (od podania návrhu 12. augusta 1997 do 15. júna 2009) je už samo osebe najmä vzhľadom na povahu veci bezpochyby neprimerané, aj keď je faktom, že vec bola najmenej tri roky na odvolacom súde, za ktorého postup okresný súd nezodpovedá.

Práve z uznesenia odvolacieho súdu č. k. 9 Co 11/03-221 však vyplýva, že napadnuté konanie okresného súdu bolo aj po prvom zrušení jeho rozsudku jednoznačne neefektívne, keďže v odôvodnení tohto rozhodnutia bolo okresnému súdu vytýkané medzi inými aj to, že *„(...) právne zdôvodnenie uskutočnené súdom prvého stupňa je úplne nesprávne a rozporné i s názorom prezentovaným odvolacím súdom v uznesení zo dňa 29. 9. 1999 č. k. 6Co 275/99-82. Už v zrušujúcom uznesení bolo súdu prvého stupňa uložené pokúsiť sa odstrániť vady žaloby, o čo sa však súd prvého stupňa postupom v zmysle § 43 ods. 2 O. s. p. ani nepokúsil (...)“*, atď. Ústavný súd vzhľadom na minimalizáciu jeho zásahov do rozhodnutí všeobecných súdov nehodnotil skutkové zistenia okresného súdu v napadnutom konaní, avšak v súvislosti s posúdením efektivity napadnutého konania nemohol prehliadnuť, že aj v citovanom rozhodnutí odvolací *„súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa vo veci rozhodol napriek tomu, že nemal splnené podmienky konania(...) a opakovane bol na ne súd prvého stupňa upozorňovaný(...)“*. Z uvedeného vyplýva, že podľa odvolacieho súdu postup okresného súdu od prvého zrušenia jeho meritórneho rozhodnutia (uznesenie z 29. septembra 1999 č. k. 6 Co 275/99-82), až do druhého rozhodnutia krajského súdu (uznesenie z 29. apríla 2003 č. k. 9 Co 11/03-221) bolo v podstate počas obdobia tri a pol roka bezvýznamné a neefektívne.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd bol v danej veci aj krátkodobo nečinný napr. od 11. júna 2003 do 29. januára 2004 (sedem mesiacov). Okrem toho 15. mája 2001 bolo uznesením č. k. 18 C 87/97-140 nariadené znalecké dokazovanie z odboru geodézie, pričom v zmysle tohto rozhodnutia znalecký posudok mal byť vyhotovený do dvoch mesiacov. V konečnom dôsledku vyšlo najavo, že tento znalecký posudok bol nevyhnutný na rozhodnutie v danej spornej veci, napriek tomu zo strany súdu bolo tolerované, že znalec doručil okresnému súdu znalecký posudok až 27. decembra 2007, teda 6 rokov a 5 mesiacov od uplynutia lehoty na jeho vypracovanie, čo je absolútne neprípustné. Zbytočné priet'ahy pritom môžu vzniknúť aj vtedy, ak všeobecný súd, ktorý vo veci koná, neuplatnil svoju právomoc voči znalcovi, ktorý včas nepredložil znalecký posudok (napr. IV. ÚS 239/03). Uvedená nečinnosť, resp. neefektívna činnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlňiteľná, pretože počas najmenej štyroch rokov nevykonával vo veci úkony alebo

nevykonával efektívne úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu sú z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy netolerovateľné, pretože vec bolo potrebné posúdiť aj s ohľadom na jej povahu a význam pre sťažovateľa. K prietahom v danom prípade nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu, pritom ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 15. júna 2009 bolo napadnuté konanie právoplatne skončené, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 250 000 Sk, teda 8 298,48 €, najmä preto, že „(...) *nehnutelnosť, o časť ktorej sa vedie súdny spor, kúpil za účelom uspokojenia potreby bývania svojej rodiny. Sťažovateľ sa už 11 rok nachádza v právnej neistote, či bude môcť svoj majetok plnohodnotne užívať. Na časti nehnuteľnosti, o ktorú sa vedie súdny spor, mal v úmysle vybudovať garáž, čo však v dôsledku súdneho sporu nemohol. Je zrejmé, že náklady na vybudovanie takejto stavby medzičasom niekoľkonásobne vzrástli(...)*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťúčením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, na význam konania pre sťažovateľa, ako aj vzhľadom na to, že napadnuté konanie už bolo právoplatne skončené, považuje za primerané v sume 4 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia zo 7. apríla 2008, spísanie sťažnosti z 10. apríla 2008 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 15. júla 2009). Za dva úkony vykonané v roku 2008 patrí odmena v sume dvakrát po 105,42 € a režijný paušál dvakrát po 6,31 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2009 prislúcha odmena v sume 115,90 € spolu s režijným paušálom 6,95 € (v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú sumu 346,31 €, ku ktorej bolo treba pripočítať

19 % DPH, teda sumu 65,80 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkovú sumu 412,11 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2009